

Mirosław Daniłuk SCJ, Karol Kaluza, *Podręczna encyklopedia instytutów życia konsekrowanego. Pojęcia, terminy, instytucje, dokumenty, czasopisma, sygła*, Redakcja Wydawnictw Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, Lublin 1994, ss. 298.

Życie konsekrowane rozwijało się i wzbogaciło w ciągu wieków, kształtując formy „specyficznej duchowości, oryginalnej ascezy, stroju, budownictwa, urzędów i zajęć, różnego typu instytucji oraz towarzyszącej im sfery pojęć i terminów, związanych z kręgiem kultury zakonnej Wschodu i Zachodu. Ukazanie bogactwa i różnorodności oraz ewolucji jej elementów jest zadaniem niniejszego opracowania...” (s. 5). Zacytowane słowa ze wstępu publikacji trafnie wprowadzają w jej zawartość treściową i jednocześnie podkreślają ewolucję historyczną tych zagadnień. Hasła encyklopedyczne były dobierane zgodnie z kluczem wyrażonym w podtytule, zatem dzieło zasadniczo zawiera pojęcia, terminy, instytucje, dokumenty, czasopisma i sygła życia konsekrowanego.

Encyklopedia przybliżyła hasła w porządku alfabetycznym, z wyjaśnieniem etymologii oraz z podaniem oboczności nazwy. Te ostatnie jako wyrazy hasłowe umieszczono również w porządku alfabetycznym zestawu hasel, odsyłane są do nazwy zasadniczej. Hasła opracowano w zwięzłym encyklopedycznym stylu, z wykorzystaniem skrótów i odsyłaczy. Tym sposobem poszczególne pojęcia podstawowe w spolszczonej postaci pozwalają uniknąć zbędnych powtórzeń. Encyklopedyczny styl nie pozbawił jednak wielu hasel źródeł bibliograficznych z zastosowaniem skróconego opisu, który wyjaśniono w wykazie. W niektórych hasłach podany został aspekt historyczny – jak zaznaczono – ze względu na wagę problematyki. Prezentowane dzieło nie zawiera hasel poświęconych poszczególnym instytutom życia konsekrowanego. Podstawę zaś opracowania stanowiły opracowania słownikowe i encyklopedyczne obcojęzyczne. Poza nimi wykorzystano bularia, patologię grecką, pisma Ojców Kościoła oraz dokumenty kościelne dotyczące życia zakonnego.

W sumie książka zawiera 1107 hasel wraz z obocznościami (s. 55–288). Stanowią one zasadniczą część publikacji. Ponadto tom w swoim układzie strukturalnym, oprócz cytowanego wcześniej wstępu (s. 5–8), zawiera także wykaz skrótów bibliograficznych i ogólnych (s. 9–12), sigła zakonne (s. 13–54). Na końcu woluminu zamieszczono trzy załączniki (s. 289–298) obrazujące strukturę instytutów życia konsekrowanego, podział tych instytutów oraz strukturę Kongregacji Instytutów Życia Konsekrowanego i Stowarzyszeń Życia Apostolskiego.

Niektóre hasła, np. dymisja zakonna, egzempcja, eksklaustracja, inkorporacja, instytuty świeckie, klauzura, laik, monastycyzm są potraktowane wieloaspektowo i można by rzec, że to już nie są hasła, lecz tematy. Zaskakują również w znaczeniu pozytywnym hasła typu: don, dyrektor, inspektor, inspektorata właściwe tylko dla Zgromadzenia Księży Salezjanów, a jednak zostały one odnotowane, i wyjaśniono genealogię właśnie tej terminologii (por. hasło inspektor, s. 140). Z kolei inne hasła domagałyby się wnikliwszej refleksji, np. asystencja, inkardynacja, koadiutor, sekularyzacja itp. Mankamentem jest brak spisu hasel. Ułatwiłby on zapewne korzystanie z publikacji. Należałoby również poszerzyć bazę źródłową i monograficzną. Winno się ją wykazać przy poszczególnych hasłach. Sporo hasel jest pozbawionych danych bibliograficznych, a wydaje się, że szersze i dokładniejsze podanie źródeł zwielokrotniłoby użyteczność encyklopedii. Te sugestie w żaden sposób nie negują dokonanej pracy, ale są wyrazem życzenia autorów sugerowanego we wstępie (s. 8).

Wydaje mi się, że to encyklopedyczne opracowanie pojęć, terminów, instytucji, dokumentów, czasopism i sygłów instytutów życia konsekrowanego należy zaliczyć do udanych przedsięwzięć,

---

zwłaszcza że jest to pierwsza tego rodzaju próba w języku polskim. Podręczna encyklopedia może doskonale spełnić rolę przewodnika praktycznego i poradnika życia zakonnego. Wiele terminów w niej zawartych jest już obecna u młodszym pokoleniom osób konsekrowanych, tym bardziej więc niniejsze opracowanie jest cenne dla świeckich wiernych interesujących się życiem zakonnym i spotykających się z różnymi obcymi dla nich nazwami, chociażby nazwy funkcji zakonnych (s. 127).

Gratulując autorom publikacji tego dzieła, należy wyrazić przekonanie, że istnieje potrzeba i sens wydawania opracowań encyklopedycznych ukierunkowanych tematycznie.

ks. Henryk Stawniak SDB